

N:o 89.

Ank. till Riksd. kansli den 17 maj 1901, kl. 10 f. m.

Utlåtande, med anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse åt Tuolluvara grufaktiebolag af kronan tillhörig mark i Norrbottens län.

(I. A.)

Under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för den 30 mars 1901 har Kongl. Maj:t i en till Riksdagen samma dag aflåten proposition (n:o 72) föreslagit Riksdagen medgifva

att af den vid afvittringen i Juckasjärvi socken till kronopark afsatta mark finge till Toulluvara grufaktiebolag på arrende under en tid af femtio år upplåtas ett i en af bolaget gjord ansökning af den 30 oktober 1900 angifvet samt å en vid ansökningen fogad kopia af en utaf vice kommissionslandtmätaren B. A. Wikberg år 1900 upprättad karta med blå gränslinier utmärkt och med litt. A betecknad område, innefattande en areal af 46,66 hektar, dock med undantag af sådana delar af området, hvilka tilläfventyrs redan blifvit af kronan i vederbörlig ordning upplåtna till andra, samt under följande vilkor:

att bolaget skulle för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlægga arrende till belopp, som Kongl. Maj:t på gemensamt förslag af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästare-distriktet bestämde för en tid af tio år i sänder;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträdde, funnes vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, under arrendetiden finge af egarne bibehållas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare, i händelse af tvist, skulle bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att egarne till bolaget erlade årlig afgäld, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomten belöpte efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets ytinnehåll, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, derest sådant kunde finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af helsovårdshänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande egare af sådan lägenhet jemväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhystes personer, hvilka förde ett sådant lefnadssätt, att fara deraf uppstode för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall lägenhetens egare skulle vara skyldig afträda densamma utan lösen, dock med rätt att inom viss, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämd tid bortföra af honom derå uppförda byggnader, hvaremot i öfriga fall lösen för byggnadernas värde skulle af bolaget erläggas samt, vid brist af åsämjande, bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Kongl. Maj:ts befallningshafvande att, i händelse af tvist, afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmälles;

att hvad i 3 § 1 mom. af gällande grufvestadga funnes föreskrivet icke skulle ega tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som befunnes å det till bolaget upplåtne område, derest icke Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall funne sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke finge ske närmare någon viss på området befintlig byggnad, tomtplats eller trädgård, än hvad omförmälde § i grufvestadgan angäfve;

att, om bolaget nedlade grufväsenden eller bedrefve densamma i väsentligen minskad omfattning, det skulle ankomma på Kongl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd, antingen helt och hållet eller till någon del af området, hvarjemte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget komme att idkas inom området och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visade sig behöfligt, Kongl. Maj:t skulle ega bestämma, att bolaget skulle afstå hvad som för ändamålet kunde anses erforderligt och skäligt; skolande

i fall, som i denna punkt afsåges, proportionerlig minskning af bolagets arrendeafgift ega rum;

att bolaget skulle vara skyldigt att, utan särskild ersättning, af området afstå hvad som enligt Kongl. Maj:ts bepröfvande kunde finnas erforderligt för anläggning af allmän väg eller till utrymme för jernväg eller till för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut ej blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af området, som för bolaget icke vore oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantoges, bolaget skulle vara skyldigt underkasta sig Kongl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skulle öfvervaka, att åverkan icke skedde å den växande skogen inom området, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan gjorde sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skulle ega annan rätt till skogen å området, än att bolaget finge dels, efter anvisning af vederbörande skogstjensteman och derest från skogsvårdens synpunkt hinder icke mötte, erhålla nödigt byggnadstimmer till pris, som af domänstyrelsen bestämdes, dels ock afrödja skog, som funnes å tomtplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämde;

att bolaget skulle tillhandahålla Kongl. Maj:ts befallningshafvande erforderliga medel för aflönande af den polisstyrka, som till ordningens vidmagthållande inom nu ifrågavarande och närmast derintill belägna område af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnades;

att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende finge tillkomma bolaget; samt

att bolagets arrenderätt icke finge af bolaget å annan öfverlätas, med mindre Kongl. Maj:t sådant medgäfvde.

Af ofvanberörda statsrådsprotokoll inhemtas, hurusom Tuolluvara grufaktiebolag uti en till Kongl. Maj:t stäld skrift af den 30 oktober 1900 — med förmälan att bolaget, som i början af nämnda år bildats af åtskilliga af landets större bruksbolag i hufvudsakligt ändamål att vid Tuolluvara malmfält inom Juckasjärvi socken af Norrbottens län idka brytning af jernmalm för densammas förädling, i möjligaste måtto inom landet och i främsta rummet vid jernverk, tillhöriga delegare i bolaget, förvärfvat inmutningsrätten till samtliga de malmfyndigheter, som bildade omförmälda på kronojord belägna malmfält, samt utfört försöks- och andra förberedande arbeten till den omfattning, som ansetts erforderlig för upptagande af grufdriften, så snart utmålslägg-

ningen egt rum — anhållit att, som det för tillgodogörande af malmfältets malmtillgångar vore ett oundgängligt vilkor, att bolaget erhöle, om icke eganderätt, så åtminstone dispositionsrätt för en längre följd af år till lämpligt, i malmfältets omedelbara grannskap beläget område för uppförande derå af arbetarebostäder, kontors- och tjenstemannabyggnader, smedja, verkstäder samt magasins- och förrådshus äfvensom för upplag af oanvändbart berg m. m., ett för ändamålet synnerligen lämpligt, å kronojord beläget område om 46,66 hektar, som å en vid ansökningen fogad kopia af en utaf vice kommissionslandtmätaren B. A. Wikberg år 1900 upprättad karta funnes inom blå linier betecknad med litt. A, måtte åt bolaget upplåtas på arrende under femtio års tid och under hufvudsakligen samma vilkor i öfrigt, som vid liknande upplåtelse åt bergverksaktiebolaget Freja faststälts.

Med anledning af denna ansökning hade kammarkollegium efter remiss, med öfverlemnande af inhemtade yttranden från öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län och domänstyrelsen, den 22 sistlidne januari afgifvit utlåtande, hvarefter kommerskollegium, efter inhemtande af vederbörande bergmästares yttrande, inkommit med infordradt utlåtande af den 5 innevarande mars och dervid tillika öfverlemnade en af sökandebolaget den 2 i samma månad till kollegium stäld ytterligare skrift i ärendet.

Uti sitt ofvan omförmälda yttrande hade öfverjägmästaren anført att, då det ifrågavarande området bestode af kal eller med fjellbjörk och enstaka efter äldre brand kvarstående tallar beväxt mark, hvarifrån någon timmerproduktion icke vore att förvänta, det icke från skogsintressets sida kunde vara något att erinra mot den ifrågasatta upplåtelsen; och hade Kongl. Maj:ts bemälda befallningshafvande på grund af hvad öfverjägmästaren sålunda meddelat och då sökandebolaget gifvetvis för sin verksamhet hade behof af markutrymme utöfver de utmål, som blefve bolaget anvisade, samt ansökningen icke afsåge större område än som kunde anses för ändamålet erforderligt, förmått sig icke hafva något att erinra mot att ifrågavarande område blefve, på sätt i ansökningen begärdes, till sökandebolaget upplåtet; hvarjemte Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelat att, derest emot förmodan skulle yppa sig behof af markupplåtelse i större omfattning till enskilde, som önskade bosätta sig i gruffältets närhet, kronans omgifvande marker lemnade temligen obegränsadt utrymme för ändamålet.

Domänstyrelsen hade, jemte meddelande att Tuolluvara malmfält och kringliggande trakt vore belägna på ett afstånd af omkring 4 kilo-

meter öster om Luossajärvi jernvägsstation vid Ofotenbanan och inom det område, som blifvit till kronopark afsatt enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Norrbottens län utslag rörande afvittringen i Juckasjärvi socken den 30 december 1896, emot hvilket utslag, i hvad det afsåge afsättande af kronopark inom ifrågavarande trakt, styrelsen veterligt besvär icke blifvit anförda, på de af öfverjägmästaren och Kongl. Maj:ts befallningshafvande anförda skäl förmält sig icke hafva något för sin del att erinra deremot, att ett område af omkring 46 hektars areal och gränsande intill de utmål, som blefve för sökandebolagets inmutade malmfyndigheter utlagda, åt bolaget upplättes under en tid af femtio år och på i öfrigt enahanda vilkor, som jemlikt kongl. brefvet den 11 maj 1900 blifvit bestämda för liknande markupplåtelse till bergverksaktiebolaget Freja.

I likhet med förenämnda myndigheter hade kammarkollegium icke funnit något att erinra mot bifall till ansökningen.

Bergmästaren i norra distriktet hade å ena sidan anført att, enär sökandebolaget otvifvelaktigt vore i stort behof af mark utöfver de områden, som vid blifvande utmålsläggning komme att tilldelas desamma, och annan mark än kronomark säkerligen icke vore att erhålla i malmfältets närhet samt det begärda området icke syntes vara för stort tilltaget, bergmästaren tillstyrkte bifall till ansökningen, såvidt densamma afsåge, att mark skulle till bolaget upplätas, men å andra sidan tillika framhållit, att det af bolaget begärda området syntes bergmästaren olämpligt valdt, alldenstund, på sätt jemväl den af bolaget ingifna kartan utvisade, ett stort antal inmutningar funnes, hvilka dels låge helt och hållet inom och dels till större eller mindre del berörde nämnda område, så att, om utmålsläggning någon gång kunde komma att försiggå för dem, af området antagligen ringa eller intet komme att återstå för bebyggande och för andra ändamål; samt att bolaget icke heller, såvidt känt vore, förklarar sig afstå från dessa inmutningar, utan under senaste året ånyo inmutat en del af desamma samt inflikat nya inmutningar mellan förut befintliga sådana.

Uti sin ofvanberörda till kommerskollegium ställda skrift den 2 innevarande mars hade härefter sökandebolaget förmält, att bolaget, på grund af dels ett i transnumerad afskrift bifogadt, emellan vederbörande inmutare och annan person den 22 januari 1900 upprättadt, sedermera å bolaget öfverlåtet köpekontrakt angående de malmfyndigheter i berget Tuolluvara, å hvilka bergmästarembetet i norra distriktet utfärdat mutsedlar den 27 november 1897 under n:is 2518—2555 och den 3 januari 1900 under n:is 9 och 10, dels ock af bergmästarembetet

den 3 augusti 1900 för bolaget utfärdade mutsedlar, innehade samtliga de inmutningar, som funnes angifna å den vid bolagets ifrågavarande ansökning fogade karta, samt att bolaget vid auktion inför Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län den 27 november nästlidna år inropat och, på sätt bifogadt, af landskamreraren i Norrbottens län utfärdadt intyg utvisade, genom kontrakt den 26 sistlidna januari fått å sig på arrende upplåten kronans jordegareandel i de den 27 november 1897 inmutade fyndigheterna, hvilken jordegareandel beträffande öfriga ofvanberörda fyndigheter hittills icke till arrende utjudits.

Kommerskollegium hade anfört, hurusom det syntes kollegium otvifvelaktigt, att sökandebolaget, för ett ändamålsenligt anordnande af grufdriften och dertill hörande anläggningar vid ifrågavarande grufält, hade behof af utrymme utöfver de utmål, som kunde komma att bolaget anvisas; och hade kollegium, i betraktande särskildt af hvad bergmästaren och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i ärendet anfört, icke funnit anledning till erinran i afseende å storleken af det område, hvars upplåtande på arrende till bolaget ansökningen afsåge, samt, beträffande villkoren för upplåtelsen, ansett, att, på sätt bolaget begärt och de förut i ärendet hörda myndigheter jemväl tillstyrkt, enahanda bestämmelser, som meddelats vid upplåtelse åt bergverksaktiebolaget Freja af kronan tillhörig mark, borde lända till efterrättelse.

På grund af hvad i ärendet sålunda förekommit, hemstälde departementschefen, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta ofvan nämnda proposition.

Emot ifrågavarande framställning, som i hufvudsak fullkomligt öfverensstämmer med Kongl. Maj:ts till 1899 och 1900 årens Riksdagar framställda, af Riksdagen i enlighet med statsutskottets tillstyrkan bifallna förslag angående upplåtande af mark dels till aktiebolaget Gellivare Malmfält och dels till bergverksaktiebolaget Freja, har utskottet icke haft något att erinra. En olikhet förefinnes visserligen deruti, att vid frågan om upplåtelse af mark till Gellivare Malmfält samtidigt förelåg förslag till upplåtande af mark till bebyggande af enskilde och att vid behandling af ärendet angående upplåtande af mark till Freja upplystes, att annat närgränsande, välbeläget område vore under utläggande till stadsplan, under det att af föreliggande proposition icke framgår, huruvida vid fråga om marks upplåtande till Tuolluvara grufaktiebolag tillräcklig hänsyn tagits till behofvet af marks afsättande för bebyggande af enskilde. Men då, enligt hvad utskottet inhemtat, Kongl. Maj:ts

befallningshafvande i Norrbottens län på ansökan af bemälda gruf-
aktiebolag förordnat behörig person att uppgöra och till Kongl. Maj:ts
befallningshafvande inkomma med förslag till plan till reglering af för
bebyggande lämpligt område å kronomark vid Tuolluvara jernmalmfält,
och denna angelägenhets ordnande följaktligen kan inom den närmaste
tiden emotes, synes nu angifna omständighet icke böra inverka på
förevarande frågas behandling och afgörande.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts omförmälda proposition må
vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 11 maj 1901.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
